

Sygn. akt V CZ 88/15

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa Fundacji [...]

przeciwko W. B.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 3 lutego 2016 r.,

zażalenia strony powodowej na wyrok Sądu Apelacyjnego

z dnia 13 października 2015 r., sygn. akt V ACa .../15,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Nakazem zapłaty z dnia 9 marca 2006 r. Sąd Okręgowy w G. orzekł, że pozwany W. B. ma w ciągu dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu zapłacić powódce, Fundacji [...], kwotę 787 911 zł z odsetkami według stopy w stosunku rocznym: 13,5% od dnia 20 maja 2005 r. do dnia 14 października 2005 r. i 11,5% od dnia 15 października 2005 r. oraz kwotę 7 200 zł z tytułu kosztów postępowania albo wnieść w tym terminie zarzuty.

Po wniesieniu zarzutów Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 18 listopada 2014 r. utrzymał nakaz zapłaty w mocy.

Na skutek apelacji pozwanego, Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 13 października 2015 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny przypomniał, że wniesienie zarzutów od nakazu zapłaty zostało poprzedzone wydaniem przez Sąd Okręgowy postanowienia o odrzuceniu skargi pozwanego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym nakazem zapłaty z dnia 9 marca 2006 r. Postanowienie to zostało przez Sąd Apelacyjny zmienione po uprzednim ustaleniu, że doręczenie pozwanemu nakazu zapłaty nastąpiło z naruszeniem art. 139 § 1 k.p.c., wobec czego nie może być uznane za skuteczne. Pozwany uczynił zadość wymaganiom art. 493 § 1 k.p.c. i zarzucił, że powódka nabyła przedstawiła weksel w drodze indosu poteterminowego, że indosantowi nie przysługiwała w chwili wypełnienia weksla wierzytelność w wysokości wskazanej w wekslu, że weksel został wypełniony niezgodnie z deklaracją, że w chwili wypełnienia weksla wierzytelności indosanta wobec pozwanego były przedawnione, wobec czego wygasło uprawnienie do wypełnienia weksla *in blanco* oraz że powódka nabyła weksel w złej wierze, ewentualnie przy jego nabyciu dopuściła się rażącego niedbalstwa.

Sąd pierwszej instancji przyjął za podstawę podjętego rozstrzygnięcia ustalenia faktyczne poczynione jedynie na podstawie treści weksla i wezwania do jego wykupu, a wnioski dowodowe pozwanego oddalił. Ograniczenie postępowania

dowodowego do dwóch dokumentów przedłożonych przez powódkę i postawienie pozwanemu zarzutu niewykazania swych twierdzeń uprawnia do stwierdzenia, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sporu.

Indos na wekslu własnym dokonany po upływie terminu ustanowionego dla dokonania protestu z powodu niezapłacenia sumy wekslowej, ma skutki przelewu z art. 509 k.c., chociaż posiadacz weksła w wyniku zamieszczenia na wekslu klauzuli „bez protestu” lub równoznacznej został zwolniony od sporządzenia protestu. Nabycie wierzytelności wekslowej przez indosatariusza na podstawie wspomnianego indosu uzasadnia możliwość powoływania się przez wystawcę weksła wobec posiadacza weksła na zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego, łączącego wystawcę z remitentem.

Powódka jest posiadaczem weksła wypełnionego przez remitenta nabytego w drodze indosu po terminie płatności. Prawidłowo zatem pozwany powoływał się na poteterminowy charakter indosu i związane z nim skutki określone w art. 20 zdanie drugie ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (Dz.U. Nr 37, poz. 282 ze zm. - dalej: „Pr. weksl.”). Oznacza to, że pozwany mógł przedstawić wobec powódki wszelkie zarzuty przysługujące mu wobec posiadacza, który dokonał indosu poteterminowego, w chwili powzięcia wiadomości o tym indosie. Pozwany powołał dowody w celu wykazania podniesionych zarzutów, lecz zostały one przez Sąd pierwszej instancji pominięte z jednoczesnym wskazaniem, że pozwany nie podołał ciężarowi dowodzenia (art. 6 k.c.). Postanowienie dowodowe zostało przez niego oprotestowane sprzeciwem w trybie art. 162 k.p.c. Ograniczenie postępowania dowodowego do przeprowadzenia dowodu z weksła oraz wezwania do jego wykupu i oddalenie wszystkich wniosków dowodowych pozwanego zgłoszonych w zarzutach od nakazu zapłaty uprawnia do stwierdzenia zaistnienia pozoru rozpoznania istoty sprawy. Przeprowadzenie w zasadzie całości postępowania dowodowego przez sąd drugiej instancji pozbawiłoby natomiast stronę, dla której orzeczenie nie byłoby korzystne, instancji odwoławczej.

Z tych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

W zażaleniu powódka wniosła o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, ewentualnie oddalenie apelacji pozwanego. Zarzuciła naruszenie art. 10 i 17 Pr. weksl. przez przyjęcie, że podniesienie przez pozwanego zarzutu wskazującego na stosunki handlowe łączące wystawcę weksla z remitentem, jednakże bez wskazania jaka transakcja została zabezpieczona wekslem, przenosi spór na płaszczyznę stosunku podstawowego, art. 227 i 232 k.p.c. w związku z art. 6 k.c. przez przyjęcie, że wniosek o zobowiązanie remitenta do przedłożenia dokumentacji dotyczącej wiarygodności wekslowej spełnia kryteria prawidłowego wniosku dowodowego, i art. 299 k.p.c. przez zakwestionowanie stanowiska Sądu pierwszej instancji, że dowód z przesłuchania pozwanego jest dowodem subsydiarnym i jego przeprowadzenie - w realiach sprawy - nie było dopuszczalne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ze względu na treść zarzutów podniesionych przez skarżącą trzeba przypomnieć, że, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, kontrola dokonywana przez Sąd Najwyższy na skutek zażalenia przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. ma charakter formalny, skupiający się na przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji, bez wkraczania w kompetencje sądu *in merito*. Oznacza to, że w postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia na orzeczenie o uchyleniu wyroku sądu pierwszej instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy poddaje kontroli prawidłowość stwierdzenia nieważności postępowania przez sąd drugiej instancji, a jeżeli przyczyną orzeczenia kasatoryjnego były przesłanki określone w art. 386 § 4 k.p.c. - bada, czy sąd drugiej instancji prawidłowo pojmował wskazane w tym przepisie przyczyny uzasadniające uchylenie orzeczenia sądu pierwszej instancji i czy jego merytoryczne stanowisko uzasadniało taką ocenę postępowania sądu pierwszej instancji. Innymi słowy, bada czy rzeczywiście sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy albo czy rzeczywiście wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Dokonywana kontrola ma przy tym charakter czysto procesowy, Sąd Najwyższy nie może wkraczać w merytoryczne kompetencje sądu drugiej instancji rozpoznającego apelację (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2012 r., I CZ 136/12, nie publ., z dnia

25 października 2012 r., I CZ 139/12, nie publ., z dnia 25 października 2012 r., I CZ 143/12, nie publ., z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, nie publ., z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, nie publ., z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, nie publ., z dnia 15 lutego 2013 r., I CZ 5/13, nie publ., z dnia 10 kwietnia 2013 r., IV CZ 21/13, nie publ., z dnia 23 maja 2013 r., IV CZ 50/13, nie publ., z dnia 21 listopada 2013 r., III CZ 51/13, nie publ., z dnia 6 marca 2014 r., V CZ 13/14, nie publ. i z dnia 6 czerwca 2014 r., IV CZ 27/14, nie publ.).

W niniejszej sprawie u podstaw wyroku kasatoryjnego legło stanowisko Sądu Apelacyjnego, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, ponieważ dokonał oceny prawnej dochodzonego roszczenia bez oparcia jej o właściwie ustaloną podstawę faktyczną, nie zbadał zarzutów pozwanego i pominął powołane przez niego dowody, w związku z czym zachodzi potrzeba poczynienia po raz pierwszy niezbędnych ustaleń faktycznych, a skorzystanie z możliwości uzupełnienia postępowania dowodowego przez sąd drugiej instancji godziłoby w zasadę dwuinstancyjności postępowania zagwarantowaną w art. 176 ust. 1 Konstytucji.

Skarżąca nie przytoczyła argumentów pozwalających na zakwestionowanie tego stanowiska, nie sformułowała nawet zarzutu naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. Zakwestionowała natomiast merytoryczną ocenę dochodzonego roszczenia, która nie może podlegać kontroli w postępowaniu zażaleniowym.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie jako pozbawione uzasadnionych podstaw.

kc